

Додаток
до розпорядження голови обласної
державної адміністрації
від 30.12.2021 № 911/2021-р

ІНФОРМАЦІЯ **про стан та розвиток природно-заповідної справи** **у Хмельницькій області**

Одним із напрямів роботи Департаменту природних ресурсів та екології облдержадміністрації є здійснення заходів щодо збереження біологічного та ландшафтного різноманіття, формування екомережі, розвитку заповідної справи, охорони і використання територій та об'єктів природно-заповідного фонду.

Хмельницька область є унікальним оселищем рідкісних видів флори і фауни, більшість з яких охороняються на міжнародному та європейському рівнях і становлять особливу цінність за умов заповідання.

У структурі природно-заповідного фонду області нараховується 536 об'єктів загальною площею 328663,98 гектара.

Загальнодержавний статус надано 42 об'єктам природно-заповідного фонду, статус місцевого значення – 494 об'єктам.

До об'єктів природно-заповідного фонду загальнодержавного значення належать: два національних природних парки, 25 заказників (10 ландшафтних, один лісовий, дев'ять ботанічних, п'ять гідрологічних), п'ять пам'яток природи (одна ботанічна, одна гідрологічна, три геологічних), один ботанічний сад, дев'ять парків-пам'яток садово-паркового мистецтва.

До територій та об'єктів природно-заповідного фонду місцевого значення включено один регіональний ландшафтний парк, 134 заказники, 304 пам'ятки природи, 20 заповідних урочищ, один ботанічний сад, один зоологічний парк, шість дендрологічних парків та 27 парків-пам'яток садово-паркового мистецтва.

Варто відзначити, що відношення площі природно-заповідного фонду до площі Хмельницької області ("показник заповідності") становить 15,9 відсотка. Для порівняння, середній показник заповідності в Україні становить 7%, у Європі – 18 відсотків.

На території Хмельницької області створено два національних природних парки "Подільські Товтри" та "Мале Полісся".

Національний природний парк "Подільські Товтри" загальною площею 261316 га, з них 3015 га передано у постійне користування. Парк розташований на території Кам'янець-Подільського району. Спеціальною адміністрацією парку розроблено проєкт організації його території, охорони, відтворення та рекреаційного використання природних ресурсів, а також проведено зонування території.

Національний природний парк "Мале Полісся" загальною площею 8762,7 га, з них 2764 га надано в постійне користування та 5998,7 га включено до його

складу без вилучення у землекористувачів. Парк розташований на території Шепетівського району.

На території Хмельниччини також розташований регіональний ландшафтний парк “Мальованка”, який створено з метою збереження унікальних типів і форм рельєфу, рідкісних та зникаючих видів рослин та тварин, занесених до Червоної книги України. Його територія є нетиповою для Хмельницької області, багато в чому вона унікальна для її північного регіону.

Цей парк – єдина поліфункціональна природно-заповідна територія в північній частині Хмельницької області, яка має велике значення для охорони природи цього своєрідного краю та збереження його біорізноманіття.

У 2020 році з метою збереження та ефективного функціонування регіонального ландшафтного парку “Мальованка” проведено низку заходів, а саме: тендерні процедури щодо розроблення проєкту організації його території, охорони, відтворення та рекреаційного використання природних комплексів, об’єктів та землевпорядної документації (проєктів землеустрою з організації та встановлення меж територій природно-заповідного фонду) із встановленням меж у природі (на місцевості) територій та об’єктів природно-заповідного фонду цього парку. Визначено переможця та укладено договори.

Розпорядженням голови обласної державної адміністрації від 28.09.2020 № 733/2020-р затверджено проєкт землеустрою щодо організації і встановлення меж території регіонального ландшафтного парку “Мальованка” для збереження та використання регіональних ландшафтних парків на території Шепетівського та Полонського районів Хмельницької області загальною площею 16915,3 гектара.

Відповідні обмеження внесено до публічної кадастрової карти України.

Рішенням обласної ради від 28.07.2016 року № 37-7/2016 затверджено регіональну схему формування екомережі Хмельницької області.

Заходи, пов’язані з розробленням та виконанням місцевих схем та програм розвитку екомережі, проведенням необхідних для цього наукових досліджень, місцевими органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування області не здійснювалися, крім м. Хмельницький (рішенням Хмельницької міської ради від 09.10.2019 року № 37 затверджено схему екологічної мережі м. Хмельницький).

На засіданні Координаційної ради зі сприяння формуванню регіональної екологічної мережі, розвитку заповідної справи та збереження біорізноманіття, яке відбулося 28 січня 2021 року, розглядалося питання щодо визначення об’єктів природно-заповідного фонду з переліку зарезервованих для наступного заповідання з метою збереження та розширення площі природно-заповідного фонду області.

За період 1990-2000 років зарезервовано 58 територій та об’єктів природно-заповідного фонду Хмельниччини. За результатами засідання Координаційної ради вирішено підготувати та надіслати звернення до землевласників/землекористувачів щодо попередньої згоди на заповідання об’єктів та територій природно-заповідного фонду. Погодження щодо подальшого заповідання надано від семи землекористувачів/землевласників у Хмельницькому районі

(колишні Волочиський, Городоцький та Деражнянський райони). На жаль, інші землевласники/землекористувачі відмовилися від прийняття такого рішення.

З метою збереження природного різноманіття ландшафтів, охорони довкілля, підтримання екологічного балансу в області винесено в натуру (на місцевість) межі 180 об'єктів природно-заповідного фонду загальною площею 32812,3 гектара.

Протягом 2021 року Департаментом природних ресурсів та екології облдержадміністрації проведено тендерну процедуру з розроблення землепорядної документації (проектів землеустрою з організації та встановлення меж територій природно-заповідного фонду) із встановлення меж у натурі (на місцевості) територій та об'єктів природно-заповідного фонду Хмельницької області. Визначено переможця та укладено договір.

На сьогодні на 14 об'єктів природно-заповідного фонду загальною площею 513,2 га розроблено проекти землеустрою з організації та встановлення меж. Відповідні обмеження внесено до публічної кадастрової карти України, що підтверджено витягами з Державного земельного кадастру.

Найбільш типовими проблемами щодо розвитку природно-заповідного фонду Хмельниччини досі залишаються:

в органах місцевого самоврядування відсутні відповідні матеріали щодо територій та об'єктів природно-заповідного фонду (положення, охоронні зобов'язання, проекти створення, рішення про оголошення заповідних об'єктів та картографічні матеріали), вони не володіють інформацією про розташування та наявність на підвідомчих територіях заповідних територій та об'єктів;

положення про території та об'єкти природно-заповідного фонду не приведенно у відповідність до вимог чинного природоохоронного законодавства;

відсутні проекти організації територій та об'єктів природно-заповідного фонду, проекти утримання та реконструкції парків-пам'яток садово-паркового мистецтва;

не закріплено на місцевості межі заповідних об'єктів, інформаційні та охоронні знаки;

не винесено у натуру (на місцевість) межі територій та об'єктів природно-заповідного фонду;

відсутні місцеві схеми формування екомережі районів та населених пунктів Хмельницької області на основі регіональної схеми формування екомережі;

у місцевих бюджетах не передбачаються кошти на охорону, утримання та збереження територій і об'єктів природно-заповідного фонду;

не здійснюється первинний облік кадастрових відомостей щодо підвідомчих територій та об'єктів природно-заповідного фонду;

недостатня чисельність кваліфікованих працівників природоохоронних структур.

Заступник керівника
апарату адміністрації

Зоряна ДАВИДЧУК